

אוניברסיטת בר-אילן

הקשר בין תפקודים ניהוליים והבנה
של רגשות בגיל הגן

נעמי נדלר

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך
בבית-הספר לחינוך של אוניברסיטת בר-אילן

תקציר

הבנת רגשות, הכוללת הבנת רגשות מעורבים, מהווה תפקיד חשוב בהתפתחות ילדים, בכך שהיא מסייעת להם לחקור ולהבין את העולם החברתי המקיף אותם. לכן, חשוב לזהות את המרכיבים ההתפתחותיים התורמים להתפתחות. מטרת המחקר הנוכחי היא הבנת הקשר בין רגשות פשוטים ומורכבים לבין תפקודים ניהוליים.

שאלת המחקר הראשונה נגעה בקשר בין תפקודים ניהוליים והבנת רגשות פשוטים ומעורבים, בעזרת שימוש באיורי פנים ובעזרת תיאורי תרחישים (סיפורים קצרים). שאלת המחקר השנייה היתה על הקשר בין תפקודים ניהוליים והבעת רגשות פשוטים ומורכבים בעזרת ציור חופשי לאחר שמיעת תיאורי תרחישים הכוללים רגשות פשוטים ומעורבים.

המחקר כלל 90 ילדי גן עם התפתחות תקינה (46 בנים ו-44 בנות) בגיל 5-7 שנים. בכדי לתקף את איורי הפנים, השתתפו 25 צעירים בוגרים (12 גברים ו-13 נשים). המדידות של זיכרון עבודה וויסות עצמי נתנו כחלק מהערכת התפקודים הניהוליים. זיהוי הבחירה הכפויה של איורי הפנים של הרגשות הפשוטים והמורכבים, הזיהוי המילולי של הרגשות המובעים בתרחישים והציורים בעקבות התרחישים, נבדקו כחלק מהערכת הבנת הרגשות. כל הילדים נבחנו באופן יחידני על ידי הנסיינית בגנם. המבוגרים נבדקו באופן יחידני בשעות אחר הצהריים.

הניתוחים בדקו את תרומתם של התפקודים הניהוליים מעבר למשימות שהוצגו קודם. תוצאות המחקר מראות שתפקודים ניהוליים תרמו להבנת רגשות פשוטים במשימת הבחירה הכפויה של מבעי פנים מאוירים, הזיהוי המילולי והציורים שנערכו בעקבות התרחישים הרגשיים. לגבי רגשות מעורבים, תפקודים ניהוליים תרמו לזיהוי רגשות מעורבים רק במשימת הזיהוי הכפוי, אך לא תרמו במשימות הזיהוי המילולי והציורים שנערכו בעקבות התרחישים הרגשיים, מעבר למשימת הרגשות הפשוטים. הגורמים שתורמו לתגובות המילוליות והציורים בעקבות תרחישי רגשות מעורבים היו זיהוי הבעות פנים וציורי הבעת רגשות של רגשות פשוטים.

ממחקר זה ניתן להשליך כי כדאי לגנות להשתמש במגוון שיטות תואמות גיל (הכוללות ציורים והמחשת דמויות) כאשר מלמדים ילדים על רגשות.